

SAUEKONTROLLEN

ÅRSMELDING 2007

INNHold

Om Animalia	3
Forord	4
Sauekontrollens formål.....	5
Organisering og finansiering.....	6
Medlemskap i Sauekontrollen	7
Aktiviteter i Sauekontrollen I 2007	8
Satsingsområder	10
Rådgivere i Sauekontrollen.....	11
Statistikk fra Sauekontrollen	12
Begrep og definisjoner.....	13
Historisk utvikling	14
Landsoversikt	16
Medlemsoversikt	17
Besetningsstruktur	18
Rasefordeling	20
Lammetall og lammetap	20
Tilvekst og høstvekter	24
Avdrått.....	25
Slakteresultater	26
Helseopplysninger i Sauekontrollen.....	30
Fødselsvansker og fødselshjelp.....	34

Tekst: Stine Løvik/Tone Beate
Hansen/Synnøve Vatn/
Lisbeth Hektoen

Foto: Grethe Ringdal

Grafisk design: Konsis

Trykkeri: Konsis

OM ANIMALIA

Kompetanse som styrker norsk kjøttproduksjon

Animalia har som mål å være et av Norges ledende fagmiljøer innen kjøtt- og fjørfe-produksjon. Animalia jobber både med husdyrfaglige og kjøttfaglige spørsmål. Vi tilbyr norsk kjøttbransje og norske bønder kunnskap og kompetanse gjennom oppdrag, forsknings- og utviklingsprosjekter, husdyrkontroll og helsetjenester. Vårt fokus er å være best fra forskning til praksis og tilby gode verktøy basert på solid kunnskap.

FORORD

Sauekontrollen er den landsomfattende husdyrkontrollen for sau. Animalia har den sentrale administrasjonen med ansvaret for drift og utvikling av den sentrale databasen og for utvikling av registrerings- og rapporteringsverktøy for medlemmer og rådgivere. Det er ansatte i slakteriene som har det lokale ansvaret for Sauekontrollen.

Andelen medlemmer i kontrollen har økt til 26,1 % av saueprodusenter i Norge, og andelen voksne dyr registrert i kontrollen er 27,5 %. Gjennomsnittlig besetningsstørrelse i kontrollen er 73,5 dyr. I 2007 var i overkant 1100 produsenter aktive brukere av Bondeversjonen, mens 570 av medlemmene var registrert som brukere av Led-Sau. Til sammen hadde dermed 44 % av medlemmene egne registreringsprogram i 2007.

Selv uten sentral markedsføring av PC-programmet Bondeversjon har salget vært bra også i 2007. 76 programmer er registrert solgt, mens 16 brukere har sagt opp abonnementet. Andelen av brukere som har programmet har dermed økt til nesten 30 %.

Vi håper at flest mulig vil gå over til webløsningen i løpet av 2008, men vil fortsatt holde åpent for bruk av PC-program fremover.

Vi håper medlemmer og andre saueinteresserte bruker årsmeldingen aktivt og får mye glede av den. Den kan brukes til å sammenligne egne resultater med landsgjennomsnittet, som et oppslagsverk, og være til inspirasjon.

Statistikken i årsmeldingen er basert på opplysninger samlet inn på den sentrale databasen. Med i statistikken er alle medlemmer som står som innmeldt og har registrert de aktuelle opplysningene i 2007.

For Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og
Helsetjenesten for sau

KRISTIN BAKKE LAJORD
Leder

STINE LØVIK OG TONE BEATE HANSEN
Sauekontrollen

SYNNØVE VATN OG LISBETH HEKTOEN
Helsetjenesten for sau

www.animalia.no/sauekontrollen

www.animalia.no/sauekontrollen

Sauekontrollens formål

- Skaffe det enkelte medlem informasjon om egen besetning som grunnlag for styring/planlegging og kvalitetssikring av produksjonen.
- Legge grunnlag for landsomfattende avlsarbeid på sau gjennom fullstendig oversikt over dyras identitet ved merking og informasjon om enkeltdyr og besetning.
- Gi informasjon og oversikt over sykdom i besetningen og samle helseopplysninger til bruk i forebyggende helsearbeid og sjukdomsbekjempelse.
- Skaffe dokumentasjon ved livdyrsalg.
- Gi nødvendige opplysninger for generell rådgiving, informasjon, forskning, statistikk og prognoser.
- Være en del av de tiltakene som skaper aktivt og levende produsentmiljø.

ORGANISERING OG FINANSIERING

Animalia har administrasjonen av Sauekontrollen sentralt og står for drift og utvikling av registrerings- og rapporteringsverktøy for medlemmer og rådgivere, samt for den sentrale databasen. Slakterier, både samvirke og private, har det lokale ansvaret. Det er vel 50 rådgivere/registratorer rundt omkring i landet.

De innsamlede data er grunnlag for statistikk, dokumentasjon, forskning og avlsarbeid på sau, hvor Norsk Sau og Geit er ansvarlig for avlsindeksberegninger. Finansiering av den sentrale drift og utvikling dekkes av Omsetningsrådet. Finansiering av lokal drift i slakteriene dekkes delvis av medlemsavgifter.

SAMARBEIDSRÅDET FOR SAUEKONTROLLEN OG HELSETJENESTEN FOR SAU

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau er Sauekontrollens øverste organ. Saker vedrørende regelverk, veiledende priser, rettigheter og plikter som følger av medlemsskapet, samt årsmelding og budsjett, er saker som behandles i dette forum. Samarbeidsrådet

består av representanter fra Nortura, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) og Norsk Sau og Geit (NSG). Det har vært avholdt 3 møter og blitt behandlet totalt 29 saker i Samarbeidsrådet i 2007.

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for Sau har i 2007 bestått av:

ERLING OFFERDAL/KRISTIN BAKKE LAJORD (leder)
Norsk Sau og Geit

THOR BLICHFELDT
Norsk Sau og Geit

PER LIAHAGEN/FINN AVDEM
Nortura

ROLF AXEL AASS
Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund

MEDLEMSKAP I SAUEKONTROLLEN

Saukontrollen er åpen for alle saueholdere i Norge. Medlemskapet organiseres via slakteriene. Medlemmene kan velge om de vil registrere sine opplysninger selv eller om de ønsker å sende opplysningene til rådgiver. Rådgiver registrerer da opplysningene inn til Saukontrollens sentrale database på vegne av medlemmet.

MEDLEMSKAP I SAUEKONTROLLEN GIR DEG:

- Enkelt registreringsverktøy. Saukontrollen gjør det mulig å registrere opplysninger raskt og enkelt i ny webversjon.
- Nyttige rapporter på Saukontrollen Web. Alle medlemmer får tilgang til rapporter om produksjon og helsetilstand i sin besetning på web.
- Bedre oversikt over egen besetning. Saukontrollen gir deg bedre oversikt over besetning, og hjelper deg å styre produksjonen.
- Grunnlag for avlsarbeid. Saukontrollen er grunnlaget for avlsarbeid i Norge og gir deg avlsverdier og oversikt over kåra værere. For å få kåra værlam og få avlsindekser må dyret være registrert i Saukontrollen.

- Verktøy som gjør det enklere å etterleve krav til dokumentasjon. Saukontrollen gjør det lettere å etterleve offentlige krav til dokumentasjon, og å holde oversikt over opplysningene.

For mer informasjon, ta kontakt med ditt lokale slakteri. Se oversikten lenger bak i årsmeldingen.

REGISTRERE SELV I SAUEKONTROLLEN

Medlemmer som ønsker å registrere selv, gjør dette i Saukontrollen Web eller i eget PC-program. Saukontrollen Web er et webbasert program, hvor medlemmet registrerer opplysninger og hendelser for sine dyr og tar ut egne rapporter for besetningen eller enkeltdyr. Tilgang til registrerings- og rapporteringsverktøyet på internett koster kr 700 per år.

SAMARBEID MED ANDRE PROGRAMMER

Brukere av dataprogrammet Led-Sau kan sende og motta data fra Saukontrollens sentrale database via rådgiver/registrator.

AKTIVITETER I SAUEKONTROLLEN I 2007

UTVIKLING AV WEBVERSJON

Det viktigste arbeidet i 2007 har vært planlegging og utvikling av Sauekontrollen Web. Med lansering tidlig i 2008 ble mye av prosjektet gjennomført siste halvdel av 2007. Sauekontrollen slår dermed følge med In-Gris og Storfekjøttkontrollen, og tilbyr norske sauebønder et web-basert registreringsverktøy. Med Sauekontrollen Web kan brukerne enkelt registrere sine opplysninger via internett i et brukervennlig program.

Utviklingen av webversjonen skjer på bakgrunn av innspill fra brukerne. Sauekontrollen mottar mange synspunkter og ideer fra brukerne via brukerstøtte, kurs og i andre sammenhenger. Dette er viktige innspill å ta med seg i utviklingen av programmet, slik at det skal bli et nyttig verktøy for medlemmene.

FORDELER MED WEBVERSJON:

- Opplysningene registreres på internett, og alle data lagres direkte på en sentral server.
- Man slipper dataproblemer som skyldes vanskeligheter med installasjon, innlesing av filer osv.
- Brukere slipper å installere nye versjoner. Nye versjoner legges rett ut på web og blir dermed tilgjengelig umiddelbart.
- Registrering kan foretas hvor som helst og når som helst. Ved dataproblemer kan brukerne for eksempel logge seg på hos en nabo som har internett, og registrere det han eller hun ønsker å registrere der.
- Enklere registrering med bedre layout og brukervennlighet.
- Automatiske overføringer av slaktedata og indekser.
- Automatisk oppdatering av dyrenes opplysninger ved kjøp av dyr.

UTVIKLING AV BONDEVERSJON

Det har vært lite utvikling av Bondeversjonen i 2007 da man har valgt å rette alle tilgjengelige ressurser inn på å utvikle en web-basert versjon av programmet. Det ble lagt ut en oppgradering på Sauekontrollen sine nettsider i 2007 med diverse opprettinger og nødvendige forbedringer.

ANDRE UTVIKLINGSOMRÅDER

I 2007 ble det startet opp et prosjekt som ser på mulighetene som ligger i bruk av håndholdte enheter i saueproduksjonen og kobling mot Sauekontrollens registreringsprogram og dataregister.

INNSENDING OG DATAFLYT

Dataflyten i Sauekontrollen har de siste årene vært veldig stabil, noe 2007 også er preget av. De sentrale listene ble sendt til trykkeriet i riktig tid, og det ble rapportert om svært lite feil. Det har vært et godt samarbeid med NSG som har gjort at indeksberegninger ble gjennomført til avtalte tider uten større feil. Det ble også foretatt vurdering av behov for utsending av sentrale lister, noe som medførte kraftig reduksjon i trykking av blant andre høstlista.

DYKTIGE RÅDGIVERE

Sauekontrollen har en stab med dyktige og ivrige rådgivere ute i felten. Rådgiverne har opparbeidet seg gode kunnskaper om Sauekontrollen og yter god brukerstøtte ovenfor bøndene. Den sentrale administrasjonen har god kontakt med rådgiverne. Denne kontakten er viktig for at den daglige driften skal fungere og for å få verdifulle innspill til utvikling av Sauekontrollen.

INFORMASJON

Vår mest brukte kanal for å nå ut med informasjon til eksisterende og potensielle medlemmer er bladet Sau og Geit, som utgis av Norsk Sau og Geit. I 2007 har Sauekontrollen vært synlig med artikler og annonser i alle seks nummer. I vår faste spalte Nytt fra Sauekontrollen har vi aktuelt stoff og nyttig informasjon til alle medlemmer. Det har også vært skrevet artikler i Go'mørning, som utgis av Animalia.

Sauekontrollens internettside (www.animalia.no/sauekontrollen), er mye brukt av medlemmer og andre besøkende, og her legges det kontinuerlig ut aktuell informasjon, nyheter og lenker. Det sendes jevnlig ut informasjon til de medlemmene vi har e-post adresse til.

Ansatte i kontrollen har vært ute og representert Sauekontrollen i ulike sammenhenger i året som har gått. Det kan blant annet nevnes Husdyrforsøksmøtet 2007, landsmøtet i NSG, møte for småraselag, lokale møter og fagsamlinger. Sauekontrollen var også med på møte i studiering som benyttet Sauekontrollens studiehefte "2 på kroken".

STAB

Staben har i 2007 bestått av tre personer hvorav to nyansatte i løpet av året, og utgjør til sammen 2,5 årsverk. Disse personene er konsulent Stine Løvik og Trine Trongmo Opseth/Valeria Khvalynskaya/Tone Beate Hansen. IT-konsulentene Solfrid Tjærandsen og John Thore Mogen benyttes av både Saue- og Storfekjøttkontrollen.

"Sauekontrollens internettside er mye brukt av medlemmer og andre besøkende, og her legges det kontinuerlig ut aktuell informasjon, nyheter og lenker. Det sendes jevnlig ut informasjon til de medlemmene vi har e-post adresse til."

SATSINGSOMRÅDER

FULLFØRING OG VIDEREUTVIKLING AV SAUEKONTROLLEN WEB

Sauekontrollen startet i 2007 arbeidet med å gå over til et webbasert registreringsverktøy, som på sikt skal erstatte bruken av det lokale PC-programmet Bondeversjon. Sauekontrollen Web ble lansert 5. mars 2008 og hadde i løpet av de første fire ukene over 650 brukere innlogget.

En overgang til webversjon var helt nødvendig for å få en sikrere dataflyt og -kvalitet, bedre kommunikasjon med andre datasystemer og på lengre sikt spare kostnader og arbeidsressurser. Det vil være åpent for å kunne fortsette å bruke PC-programmet der det er nødvendig.

Mye av 2008 vil gå til fullføring av webprogrammet for å få på plass alle registreringsbilder og rapporter fra de tidligere internettrapportene og PC-program.

MEDLEMSØKNING

I 2007 fikk Sauekontrollen 159 nye medlemmer. Det ble likevel totalt sett en nedgang i antall medlemmer. Dette gjenspeiler situasjonen i norsk sauehold generelt. Sauekontrollen har likevel et stort potensial for medlemsøkning. I kontrollen er 27,5 % av søyene i landet registrert. 26,1 % av landets besetninger er medlemmer, sammenlignet med tallene fra Statens Landbruksforvaltning. Det er en liten økning i tilslutning.

For å snu den negative utviklingen i medlemstallet de senere årene, blir markedsføring fortsatt et viktig satsningsområde i 2008. Det vil blant annet bli laget nytt informasjonsmaterieell, særlig til lanseringen av Sauekontrollen Web. Å få flere medlemmer vil prioriteres fremover, og det er aktuelt

å bruke flere kanaler for å nå frem, for eksempel rådgivere i slakteriene, Norsk Sau og Geit, raselag og medlemmer av kontrollen i dag.

Studieheftet "2 på kroken" viser at tall fra Sauekontrollen er nyttig og at rapportene som gis er gode styringsverktøy til å forbedre driften, samtidig som det settes fokus på økonomien i saueholdet. Sauekontrollen vil i 2008 fortsette å jobbe videre med markedsføring av "2 på kroken", blant annet gjennom rådgivere i slakteri og artikler i bladet Sau og Geit.

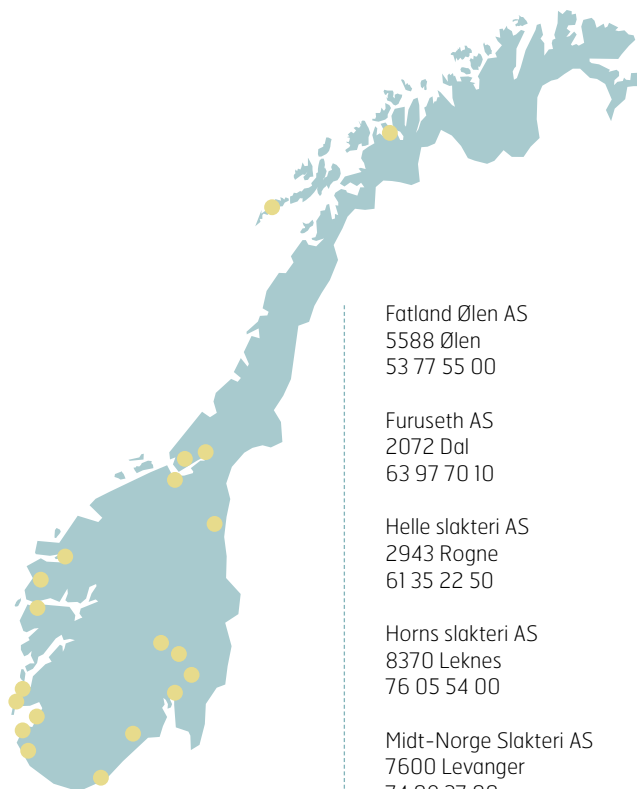
VIDEREUTVIKLING AV TEKNISKE LØSNINGER

Teknologien inntar sauefjøsset, og Sauekontrollen følger med på utviklinga.

Stadig flere av Sauekontrollens medlemmer har elektroniske vekter. I Sauekontrollen er det allerede i dag lagt til rette for innlesing av veieopplysninger fra elektroniske vekter. Denne funksjonen vil bli videreutviklet og tilpasset markedet etter hvert som nye typer vekter og behov dukker opp. Særlig vil det bli sett på dette med sorteringsanlegg og mulighet for å hente opplysninger fra Sauekontrollen tilbake til vekta for mer effektiv sortering.

Med utbredt bruk av elektroniske øremerker blir det stadig mer behov for og bruk av elektroniske vekter og lesestaver for å utnytte de fordeler som elektroniske øremerker gir. Sauekontrollen vil også se på muligheter for å bruke håndholdte enheter til å registrere opplysninger. Dette aktualiseres etter hvert som elektroniske øremerker blir mer utbredt.

RÅDGIVERE I SAUEKONTROLLEN

Nortura medlemsentre

Nortura Tønsberg
800 33 227

Nortura Rudshøgda
800 81 082

Nortura Sandeid
800 33 455

Nortura Forus
800 333 15

Nortura Førde
800 30 360

Nortura Trondheim
810 03 277

Nortura Målselv
800 80 140

Private slakterier

Fatland Jæren AS
4311 Hommersåk
51 68 21 00

Fatland Oslo AS
1081 Oslo
23 17 63 50

Fatland Ølen AS
5588 Ølen
53 77 55 00

Furuseth AS
2072 Dal
63 97 70 10

Helle slakteri AS
2943 Rogne
61 35 22 50

Horns slakteri AS
8370 Leknes
76 05 54 00

Midt-Norge Slakteri AS
7600 Levanger
74 08 37 00

Nordfjordkjøtt AS
6781 Stryn
57 87 70 00

Ole Ringdal AS
6218 Hellesylt
70 26 91 00

Prima Jæren Slakt AS
4362 Vigrestad
51 79 86 00

Røros Slakt AS
7374 Røros
72 40 65 85

Slakthuset Eidsmo Dullum AS
7228 Kvål
970 60 970

Spis Oppdal AS
7340 Oppdal
72 40 01 41

Andre
Aina M. Jensvold
Gammalnorsk Spælsaulag

TA KONTAKT MED DITT LOKALE
SLAKTERI FOR Å BLI MEDLEM AV
SAUEKONTROLLEN

STATISTIKK FRA SAUEKONTROLLEN

OM STATISTIKKENE

Vær oppmerksom på grunnlaget bak statistikken. Antall dyr eller besetninger bak gjennomsnittet er oppgitt i de fleste tabellene. Hvilken type opplysning det er snakk om, er viktig i vurderingen av tallmaterialet. Eksempelvis er påliteligheten av gjennomsnittlig andel dødfødte mindre enn gjennomsnittlige klassifiseringsresultat. Der hvor frekvensen er lav, vil hvert enkelt tilfelle ha innvirkning på gjennomsnittet. På grunn av medlemstallet (få produsenter) er Oslo ikke med på fylkesoversikter.

Merk at begrepene søye per 1. januar i årsmeldingen ikke er det samme som para søye på årsutskriften, noe som gjør at tallene dessverre ikke er direkte sammenlignbare. Se definisjonene på neste side.

BEGREP OG DEFINISJONER

VOKSEN

Søye som er født 2 år eller mer før produksjonsåret.

GIMMER

Påsatte hunndyr som er født året før gjeldende år.

SØYER PER 1. JANUAR

Alle voksne søyer og para gimrer som er i live 1. januar i produksjonsåret. Upara gimrer er ikke medregnet.

PARA SØYER

Alle para voksne søyer og para gimrer som er i live 1. januar i produksjonsåret. Merk at upara gimrer, overfôringssøyer og innkjøpte søyer i produksjonsåret ikke er medregnet.

BURD

Antall lam søya har med seg på det aktuelle tidspunkt (burd vår = antall lam om våren, burd høst = antall lam om høsten).

LAM OM HAUSTEN

Antall lam per søye som har høstvekt og/eller slaktevekt.

AVDRÅTT

Lammevekt om høsten i kg per søye, voksen eller gimmer.

RISIKOPOPULASJON

Tap i prosent er alltid regnet ut fra risikopopulasjonen om ikke annet er spesifisert. Det vil si dødfødt er i prosent av alle fødte lam, død inne er i prosent av levendefødte, død på sommerbeite er i prosent av de som levde ved slipp på sommerbeite, totalt tap er i prosent av alle fødte lam. Merk at dette begrepet ikke brukes i helserapporten.

KORRIGERT HØSTVEKT

Beregnet høstvekt ved 145 dagers alder ut i fra antatt daglig tilvekst for rasen. Følgende tilvekstsatser brukes når veid høstvekt korrigeres:

Norsk Kvit Sau:	0,25kg/dag
Sjeviot:	0,22kg/dag
Pelssau:	0,21kg/dag
Spælsau:	0,23kg/dag

HISTORISK UTVIKLING

1) Prosentvis antall av besetningene i landet per 1. januar påfølgende år som er med i Sauekontrollen (før 2001 gjelder tall per 31. desember). Beregnet ut fra tall fra Sauekontrollen og Statistisk sentralbyrå.

2) Prosentvis antall av dyr i landet per 1. januar påfølgende år som er registrert i Sauekontrollen (før 2001 gjelder tall per 31. desember). Beregnet ut fra tall fra Sauekontrollen og Statistisk sentralbyrå.

Medlemstallet går nedover, men tilslutningen til kontrollen stiger. Når det gjelder søyer har det imidlertid vært en reduksjon både i antall og tilslutning.

Tabell 1: Utvikling av medlemstall, antall kontrollerte dyr og tilslutning

År	Antall besetninger	Tilslutning besetninger, % ¹⁾	Antall søyer	Tilslutning søyer, % ²⁾
1962			35 174	
1972	3597		94 417	
1982	5300		236 738	
1989	5645		279 897	
1990	5594		284 440	
1991	5557		294 051	
1992	5397		295 984	
1993	5282	21,2	289 010	
1994	5256	21,2	303 097	
1995	5367	21,8	303 828	
1996	5310	22,3	297 144	
1997	5170	22,5	288 849	
1998	5061	22,8	285 133	
1999	4925	22,6	279 924	
2000	4929	22,9	291 673	26,9
2001	4872	23,3	299 976	27,0
2002	4783	25,4	304 539	27,1
2003	4600	25,7	307 434	28,0
2004	4402	25,8	309 573	28,1
2005	4140	25,5	303 058	27,8
2006	3935	25,4	291 905	28,6
2007	3838	26,1	282 142	27,5

1) Kopplam ikke inkludert i tall lam om høsten. Lam om høsten er lam som er registrert med høstvekt eller er blitt slakta.

2) Høstvekt og avdrått er korrigert til 145 dager. I årsmeldingen for 2006 var det dessverre sneket seg inn feil tall for avdrått i 2006. Korrigert avdrått for 2006 er 70,3 kg

3) Beregnet ut fra antall vinterføra søyer, inkl. upara gimrer.

Tabell 2: Historisk utvikling av lammetall, korrigert høstvekt og korrigert avdrått per søye per 1. januar

År	Totalt fødte lam	Levende fødte lam	Lam om høsten ¹⁾	Tilvekst fødsel/høst (g/dag)	Korrigert høstvekt (kg) ²⁾	Korrigert avdrått (kg) ²⁾
1962			1,17 ³⁾		37,0	43,2
1972			1,32 ³⁾		39,9	52,6
1982			1,43 ³⁾		40,8	58,3
1989			1,52		42,8	65,0
1990			1,55		43,8	67,8
1991			1,54		42,7	65,7
1992			1,53		41,7	63,8
1993			1,54		44,4	68,4
1994			1,55		43,7	67,7
1995	1,86	1,79	1,54	276	42,9	66,1
1996	1,86	1,80	1,54	275	42,8	65,9
1997	1,86	1,80	1,55	271	43,4	67,3
1998	1,87	1,81	1,54	267	42,5	65,4
1999	1,89	1,83	1,55	269	42,2	65,4
2000	1,87	1,81	1,55	276	44,1	68,4
2001	1,91	1,85	1,56	275	43,6	68,0
2002	1,91	1,84	1,57	281	44,0	69,1
2003	1,95	1,88	1,57	277	43,4	68,1
2004	1,94	1,86	1,57	287	44,3	69,5
2005	1,95	1,87	1,58	296	44,6	70,5
2006	2,00	1,91	1,58	277	44,5	70,3
2007	2,00	1,92	1,59	277	44,5	70,8

LANDSOVERSIKT

- 1) Beregnet ut fra antall søyer per 1. januar.
- 2) Lam om høsten er lam som er registrert med høstvekt eller er blitt slakta.
- 3) Uten kopplam. Ellers i tabellen er kopplam inkludert dersom det ikke er nærmere spesifisert.

Sett inn egne tall for din besetning og sammenlign med landsgjennomsnittet. Hva er det største forbedringsområdet i din besetning?

Tabell 3: Lammetall, tap og resultater om høsten

	2007	Egne resultater
Totalt fødte lam ¹⁾	2,00	
Dødfødte, %	4,18	
Levendefødte lam ¹⁾	1,92	
Tapt inne, %	3,2	
Tapt på vårbeite, %	1,1	
Tapt på sommerbeite, drept av rovdyr eller mangler opplysninger, %	9,5	
Lam om høsten uten kopplam ^{1) 2)}	1,59	
Lam om høsten inkl. kopplam ^{1) 2)}	1,66	
Gjennomsnitt høstvekt, kg ³⁾	44,5	
Avdrått, kg ^{1) 3)}	70,8	
Tilvekst fødsel – vår, g/dag ³⁾	337	
Tilvekst vår – høst, g/dag ³⁾	255	
Tilvekst fødsel – høst, g/dag ³⁾	279	
Gjennomsnitt slaktevekt, kg ³⁾	19,0	

MEDLEMSOVERSIKT

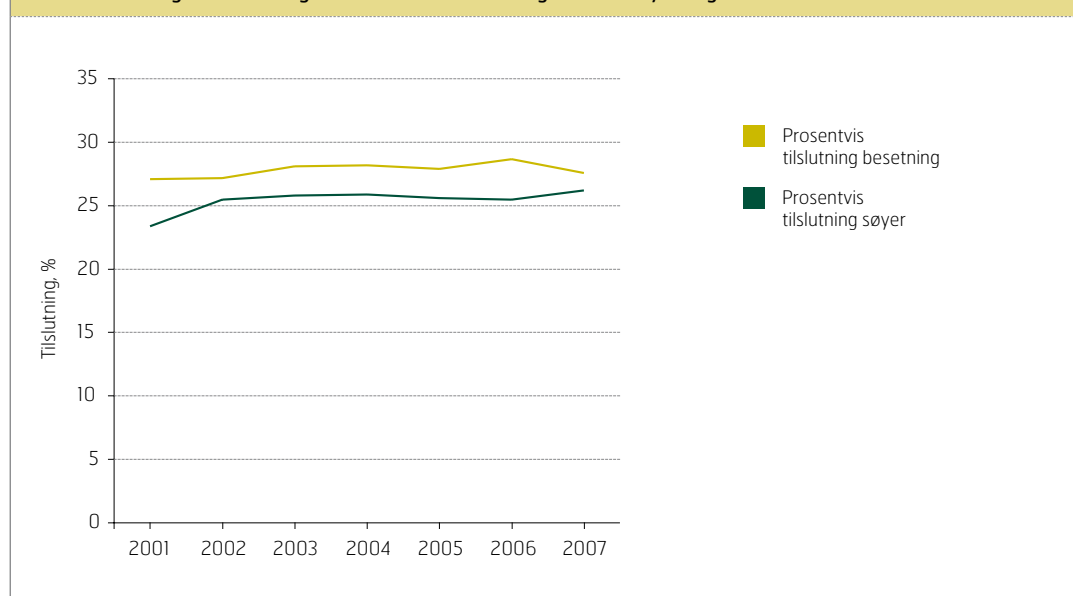
Tabell 4: Medlemsoversikt og prosentvis endring fordelt per fylke

Fylke	2006	2007	Endring 06/07, %	Andel medlemmer, % ¹⁾
Østfold	20	23	15,0	0,6
Akershus	39	39	0,0	1,0
Hedmark	246	237	-3,7	6,2
Oppland	421	427	1,4	11,1
Buskerud	238	231	-2,9	6,0
Vestfold	30	30	0,0	0,8
Telemark	120	114	-5,0	3,0
Aust- Agder	68	62	-8,8	1,6
Vest- Agder	115	109	-5,2	2,8
Rogaland	554	544	-1,8	14,2
Hordaland	526	520	-1,1	13,5
Sogn og Fjordane	463	448	-3,2	11,7
Møre og Romsdal	262	249	-5,0	6,5
Sør Trøndelag	186	184	-1,1	4,8
Nord Trøndelag	169	160	-5,3	4,2
Nordland	278	268	-3,6	7,0
Troms	166	161	-3,0	4,2
Finnmark	34	30	-11,8	0,8
Totalt 2007	3 935	3 838	- 2,5	100

1) Med "Andel medlemmer, %" menes antall medlemmer av Sauekontrollen i fylket i forhold til totalt antall medlemmer i landet.

I Østfold og Oppland økte medlems-tallet fra 2006 til 2007. I øvrige fylker var det nedgang i medlemstallet, med en total nedgang på 2,5 %. Det er flest medlemmer i Rogaland.

Figur 1: Utvikling av antall medlemmer og voksne søyer registrert i Sauekontrollen

Søyer er definert som vinterføra søyer per 1. januar året etter (for eksempel er tall for 2007 søyer per 1. januar 2008). Beregnet fra tall fra Sauekontrollen og Statistisk sentral-byrå (SSB). Før 2001 gjelder tall per 31.12 samme år. Tall fra SSB gjelder vinterføra sau.

BESETNINGSSTRUKTUR

Tabell 5: Antall kontrollerte søyer og gjennomsnittlig besetningsstørrelse, fylkesvis

Fylke	Kontrollerte søyer per 1.jan	Prosent av totalt innmeldte søyer ¹⁾	Endring søyer 06/07, %	Totalt antall vinterføra sauer per fylke per 1 januar ²⁾	Kontrollerte søyer av totalt antall søyer, % ³⁾	Gjennomsnittlig besetningsstørrelse
Østfold	1 183	0,4	26,7	4 749	24,9	51,4
Akershus	2 977	1,1	-3,5	9 755	30,5	76,3
Hedmark	20 140	7,11	-3,2	56 340	35,7	85,0
Oppland	32 349	11,5	-3,7	107 571	30,0	75,8
Buskerud	18 084	6,4	-8,7	44 224	40,9	78,3
Vestfold	1 380	0,5	-20,9	4 135	33,3	46,0
Telemark	7 947	2,8	-6,0	26 925	29,5	69,7
Aust- Agder	4 099	1,5	-9,3	14 743	27,8	66,1
Vest- Agder	6 531	2,3	-8,6	24 340	26,8	59,9
Rogaland	45 010	16,0	-3,8	204 862	21,9	82,7
Hordaland	26 311	9,3	-2,6	103 332	25,5	50,6
Sogn og fjord.	23 789	8,4	-2,4	96 465	24,7	53,1
Møre og romsd.	13 470	4,8	-2,8	63 825	21,1	54,1
Sør Trøndelag	18 050	6,4	2,9	64 652	27,9	98,1
Nord Trøndelag	14 081	5,0	-7,4	39 962	35,2	88,0
Nordland	28 047	9,9	2,2	93 759	29,9	104,7
Troms	15 865	5,6	-2,8	53 969	29,3	98,5
Finnmark	2 803	1,0	-13,5	11 453	24,5	93,4
Totalt	282 142	100	-3,3	1 025 144	27,5	73,5

1) Andel kontrollerte søyer for fylket i forhold til totalt antall kontrollerte søyer i Sauekontrollen.

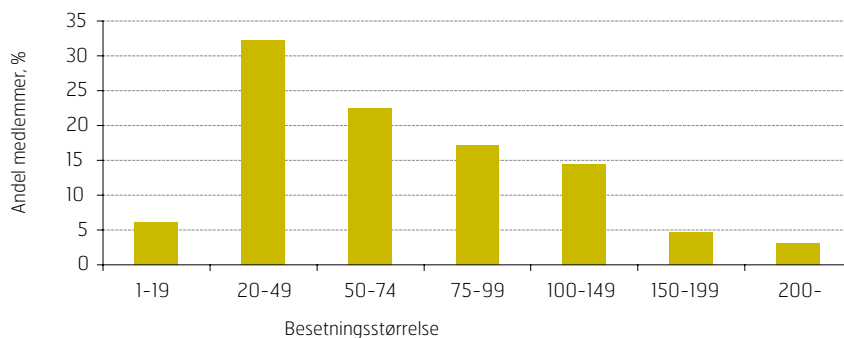
2) Tall fra Statens Landbruksforvaltning.

3) Andel kontrollerte søyer av totalt antall søyer i fylket.

Kontrollerte søyer er definert som søyer innmeldt i Sauekontrollen. Antall søyer i kontrollen har gått ned med 3,3 % fra 2006 til 2007.

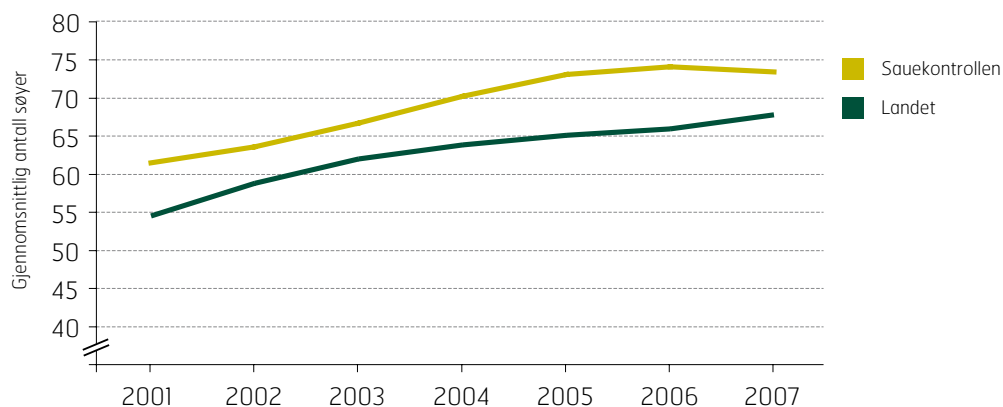
Flesteparten av Sauekontrollens medlemmer (39,6 %) har bruk med mellom 50-99 dyr. Tendensen er økende besetningsstørrelse. For landet (inkl. Sauekontrollens medlemmer) er det også flest (33,5 %) bruk med mellom 50- 99 dyr (Tall fra SSB). Gjennomsnittlig besetningsstørrelse i Sauekontrollen ligger nå på 73,5 søyer per 1. januar, mens gjennomsnittlig besetningsstørrelse for landet er 67,9 vinterføra sau. Nordland og Troms har flest store bruk i kontrollen, Vestfold og Hordaland har de minste.

Figur 2: Andel medlemmer i Sauekontrollen fordelt på ulike besetningsstørrelse

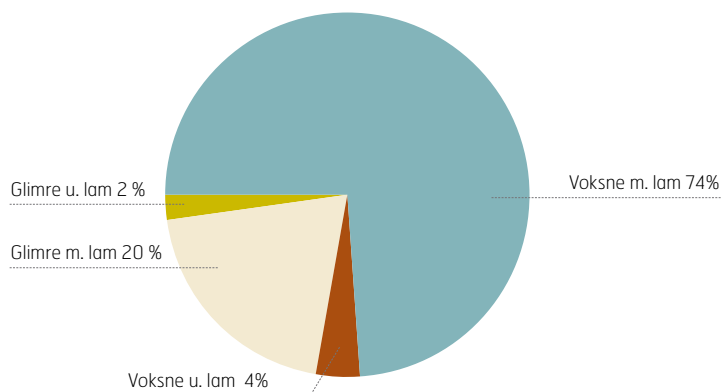
Gjennomsnittlig besetningsstørrelse i Sauekontrollen er målt i antall søyer per 1. januar. Tall fra Statistisk sentralbyrå er målt i antall vinterføra sau. Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen.

Figur 3: Utvikling av gjennomsnittlig størrelse på besetninger i Sauekontrollen til sammenligning med landet for øvrig

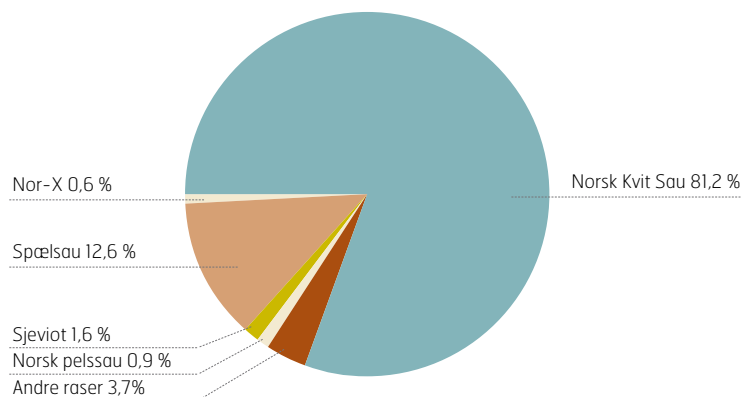
Figur 4 tar utgangspunkt i søyer registrert med kullopplysninger. Det vil si at figuren inneholder søyer som enten er registrert med lammingskode, eller har fått kode gjeld, kasta eller ikke para. Søyer som har fått lammingskode og er registrert med antall fødte lam større enn null kommer ut som søyer med lam.

Figur 4: Fordeling av voksne søyer og gimrer med og uten lam i Sauekontrollen 2007

RASEFORDELING

Figur 5: Prosentvis rasefordeling blant innmeldte dyr i Sauekontrollen 2007

Figur 5 viser fordelingen av voksne søyer av de enkelte rasene i Sauekontrollen. 70,3 % av de innmeldte dyra er kodet som rasen Norsk Kvit Sau (NKS). Mest sannsynlig er mange av dyra som ligger inne kodet som Dala (4,8 %), Steigar (4,9 %) og Rygjia (1,2 %) egentlig NKS. I denne figuren er disse tre rasene inkludert i NKS. I "Andre raser" inngår blant annet rasene Gammalnorsk sau, Grå trønder, Fuglestadbroket og Blåset.

Sjekk at dine dyr ligger inne med riktig rasekode.

LAMMETALL OG LAMMETAP

Tabell 6: Antall lam per søye og prosentvis dødfødte og lam om høsten fordelt fylkesvis

Fylke	Totalt fødte lam			Levendefødte ²⁾			Dødfødte %	Lam om høsten ¹⁾		
	Per søye ²⁾	Per voksen	Per gimmer	Per søye ²⁾	Per voksen	Per gimmer		Per søye ²⁾	Per voksen	Per gimmer
Østfold	2,00	2,17	1,40	1,92	2,08	1,33	4,47	1,64	1,77	1,16
Akershus	1,93	2,13	1,34	1,85	2,05	1,25	4,38	1,48	1,66	0,95
Hedmark	2,04	2,23	1,44	1,95	2,13	1,37	4,48	1,52	1,66	1,06
Oppland	2,08	2,24	1,55	2,01	2,16	1,49	3,55	1,65	1,77	1,22
Buskerud	2,14	2,29	1,64	2,04	2,19	1,56	4,62	1,71	1,83	1,32
Vestfold	1,98	2,12	1,47	1,89	2,04	1,37	4,14	1,60	1,72	1,18
Telemark	1,96	2,13	1,41	1,89	2,05	1,34	3,87	1,60	1,73	1,13
Aust-Agder	2,04	2,19	1,52	1,96	2,11	1,46	3,63	1,63	1,77	1,17
Vest-Agder	1,98	2,15	1,39	1,89	2,06	1,31	4,54	1,51	1,63	1,10
Rogaland	1,98	2,13	1,44	1,89	2,03	1,36	4,70	1,62	1,73	1,21
Hordaland	1,90	1,99	1,47	1,82	1,91	1,40	4,22	1,56	1,64	1,22
Sogn og Fjordane	1,94	2,05	1,46	1,88	1,98	1,39	3,38	1,60	1,69	1,19
Møre og Romsdal	2,04	2,17	1,57	1,93	2,06	1,47	5,41	1,52	1,64	1,12
Sør-Trøndelag	2,00	2,15	1,51	1,93	2,07	1,45	3,53	1,56	1,70	1,11
Nord-Trøndelag	1,99	2,12	1,55	1,90	2,03	1,46	4,23	1,50	1,62	1,07
Nordland	1,99	2,15	1,45	1,91	2,07	1,39	4,01	1,54	1,68	1,10
Troms	2,02	2,19	1,42	1,93	2,10	1,34	4,36	1,60	1,75	1,11
Finnmark	2,01	2,19	1,28	1,94	2,11	1,22	3,59	1,59	1,74	0,99
Totalt 2007	2,00	2,15	1,48	1,92	2,06	1,41	4,18	1,59	1,71	1,16

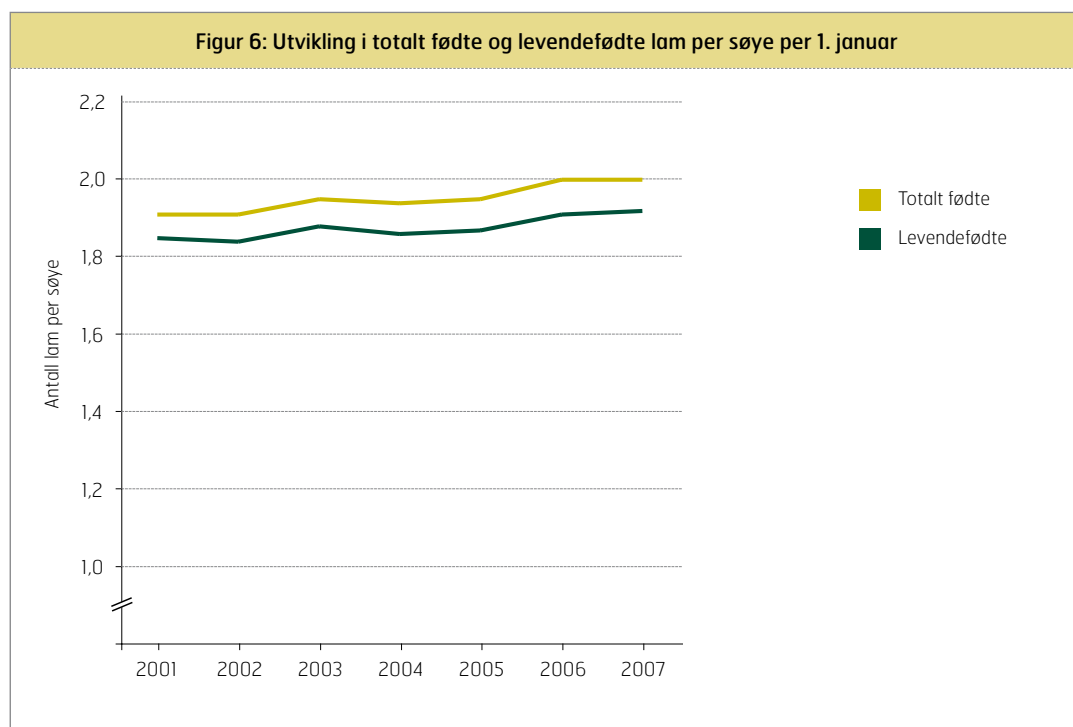
1) Kopplam er ikke inkludert. Lam om høsten er lam som er registrert med høstvekt eller er blitt slakta.

2) Per søye er i denne tabellen definert som søyer per 1. januar. Overføringssøyer er dermed med i grunnlaget for antall søyer. Upara gimmer er ikke med i beregningen.

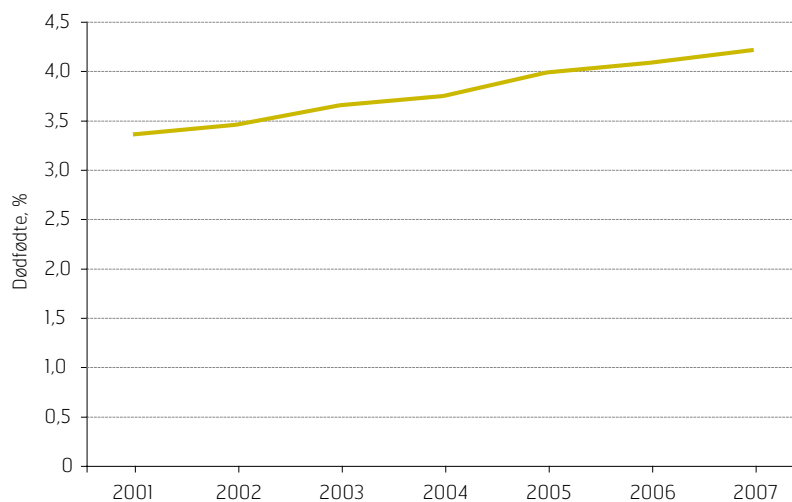

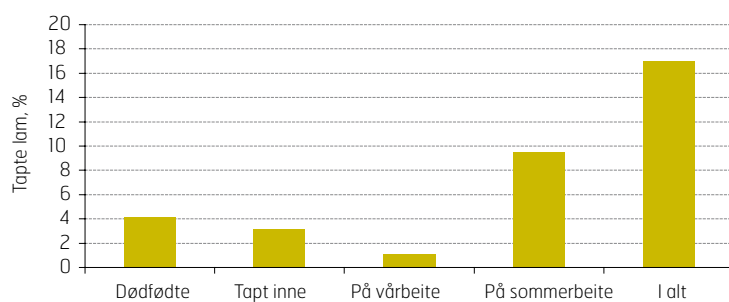
Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

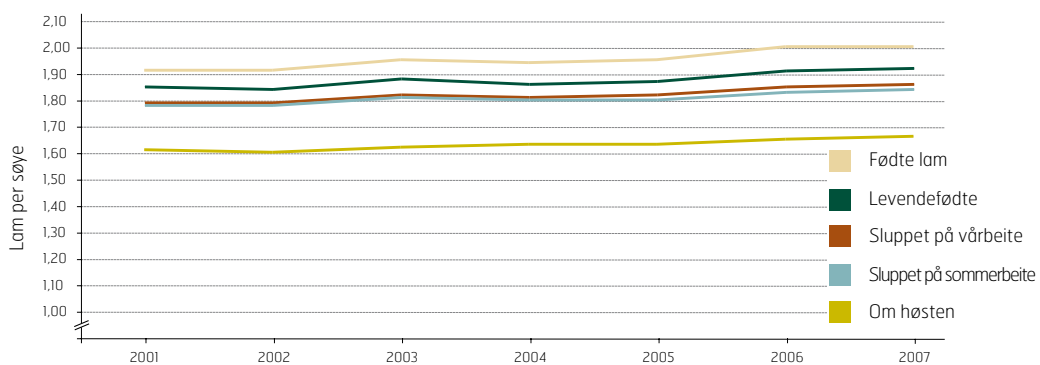
Figur 7: Utvikling av prosent dødfødte lam

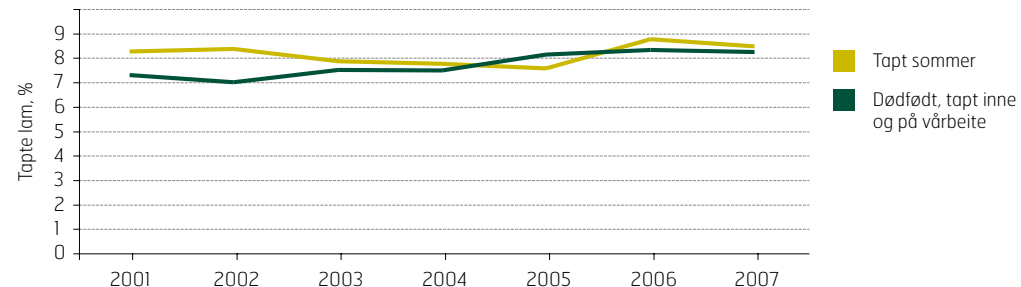
Figur 8: Andel tapte lam beregnet ut fra risikopopulasjonen

Figur 9: Utvikling av lammetall i Sauekontrollen fra 2001-2007

Figur 10: Utvikling av lammetap i inneperioden og på vårbeite til sammenligning med tap på sommerbeite

Figur 8 er beregnet ut fra risikopopulasjon. Det vil si antall lam som er i live før hver registreringsperiode. Tap på sommerbeite er inkludert rovdyr tap. Tap i alt er beregnet ut fra totalt fødte lam.

Figur 9 er beregnet ut fra lammetall ved fødsel, antall levedefødte lam, antall lam ved utslipp på vårbeite, utslipp på sommerbeite og om høsten. Tall lam om høsten er inkludert kopplam. Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen.

Merk at tapsprosenten i figur 10 er beregnet ut fra antall fødte lam, og ikke ut fra risikopopulasjon. Tap på sommerbeite er inkludert rovdyr tap.

TILVEKST OG HØSTVEKTER

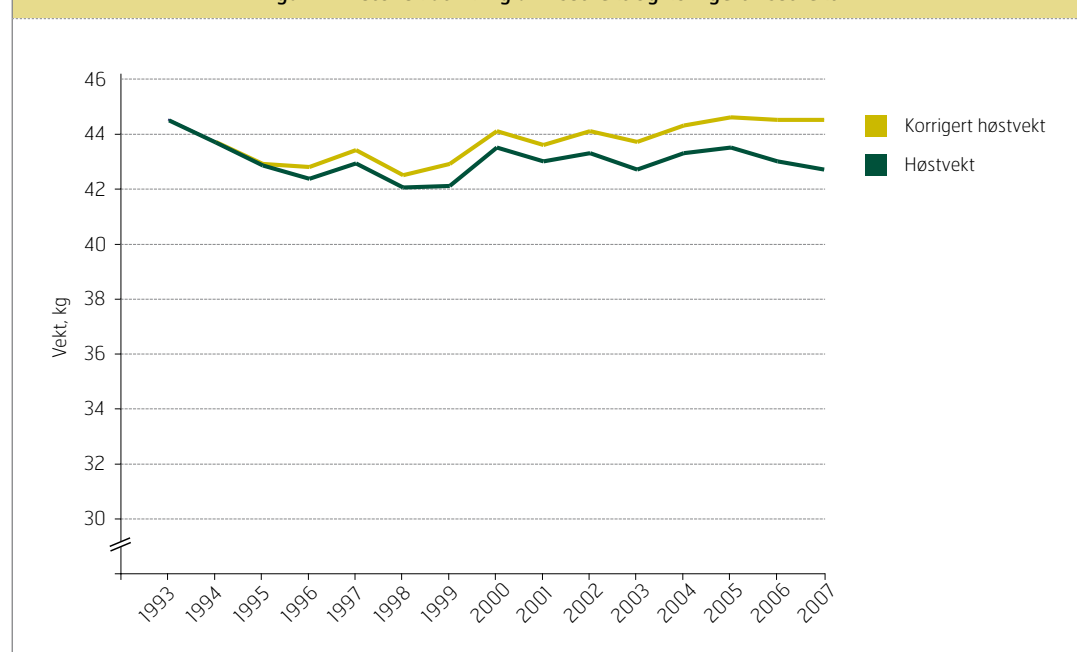
Korrigert høstvekt er beregnet høstvekt ved 145 dagers alder ut fra daglig tilvekst for de ulike rasene.

Tabell 7: Tilvekst og høstvekter, fylkesvis

Fylke	Korr. høstvekt, kg	Fødsel-vårvekt, g/dag	Vårvekt-høstvekt, g/dag	Fødsel-høstvekt, g/dag
Østfold	43,5	322	265	269
Akershus	42,7	331	242	261
Hedmark	44,0	320	264	274
Oppland	45,3	335	265	284
Buskerud	46,4	334	272	292
Vestfold	44,0	348	248	271
Telemark	44,3	336	249	274
Aust-Agder	41,6	330	235	259
Vest-Agder	42,7	353	236	264
Rogaland	44,8	357	244	280
Hordaland	43,9	355	238	273
Sogn og Fjordane	43,0	334	229	267
Møre og Romsdal	42,3	341	237	262
Sør-Trøndelag	44,1	317	256	275
Nord-Trøndelag	42,4	310	246	261
Nordland	46,0	311	284	289
Troms	45,7	310	284	287
Finnmark	45,6	306	265	285
Landet 2007	44,5	337	255	279

Den korrigerte høstvekten er beregnet høstvekt ved 145 dagers alder, ut fra daglig tilvekst for de ulike rasene. Legg merke til at grafen er "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

Figur 11: Historisk utvikling av høstvekt og korrigert høstvekt

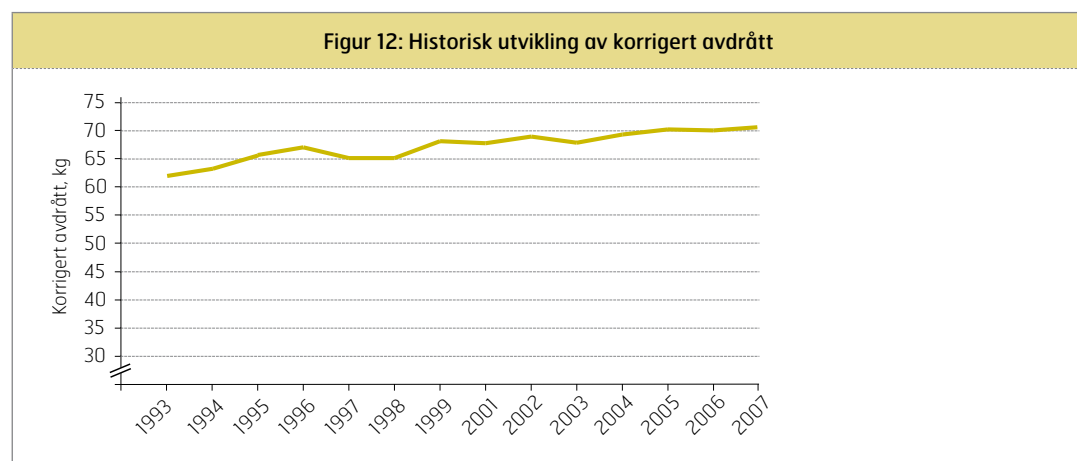

AVDRÅTT

Avdrått er lammevekt om høsten i kg per søye, voksen eller gimmer

Fylke	Søye per 1. jan	Voksen	Gimmer	Korrigert søye per 1. jan	Korrigert voksen	Korrigert gimmer
Østfold	68,1	73,5	48,1	71,3	76,9	50,4
Akershus	60,7	68,1	39,0	63,2	70,9	40,6
Hedmark	62,3	68,1	43,5	66,9	73,0	46,6
Oppland	71,4	76,6	52,8	74,8	80,2	55,3
Buskerud	74,6	79,8	57,6	79,4	85,0	61,3
Vestfold	68,6	73,8	50,6	70,3	75,6	51,9
Telemark	69,1	74,7	48,8	70,9	76,6	50,1
Aust-Agder	66,3	72,0	47,6	67,9	73,7	48,7
Vest-Agder	63,0	68,0	45,9	64,5	69,6	47,0
Rogaland	69,8	74,6	52,2	72,6	77,5	54,2
Hordaland	68,3	71,8	53,4	68,5	72,1	53,6
Sogn og Fjordane	68,6	72,5	51,1	68,8	72,7	51,2
Møre og Romsdal	64,8	69,9	47,7	64,3	69,4	47,4
Sør-Trøndelag	66,1	72,1	47,1	68,9	75,0	49,0
Nord-Trøndelag	61,8	66,7	44,1	63,6	68,7	45,4
Nordland	66,2	72,2	47,3	70,8	77,3	50,6
Troms	67,7	74,0	47,0	73,2	80,0	50,8
Finnmark	67,3	73,6	41,9	72,5	79,3	45,1
Landet 2007	67,9	73,0	49,5	70,8	76,1	51,6

Figuren viser historisk utvikling korrigert avdrått per søye per 1. januar. Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

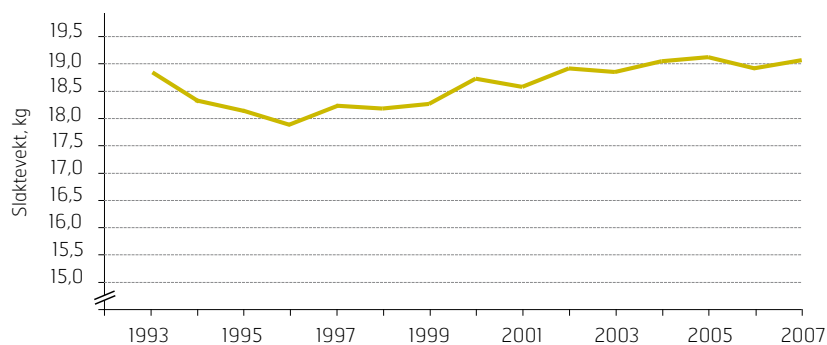

Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen.

1) Gjennomsnittlig slakteklasse og fettgruppe beregnes ut fra EUROP-skalaen. Verdiene er også oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

SLAKTERESULTATER

Figur 13: Historisk utvikling av slaktevekt

Tabell 9: Oversetting av tall fra Sauekontrollens rapporter til EUROP-klassifisering

Tall ¹⁾	Fettgruppe	Slakteklasse
15	5+	E+
14	5	E
13	5-	E-
12	4+	U+
11	4	U
10	4-	U-
9	3+	R+
8	3	R
7	3-	R-
6	2+	O+
5	2	O
4	2-	O-
3	1+	P+
2	1	P
1	1-	P-

Disse tallene er hentet fra Sauekontrollens rapport "Nøkkeltallanalyse slakt".

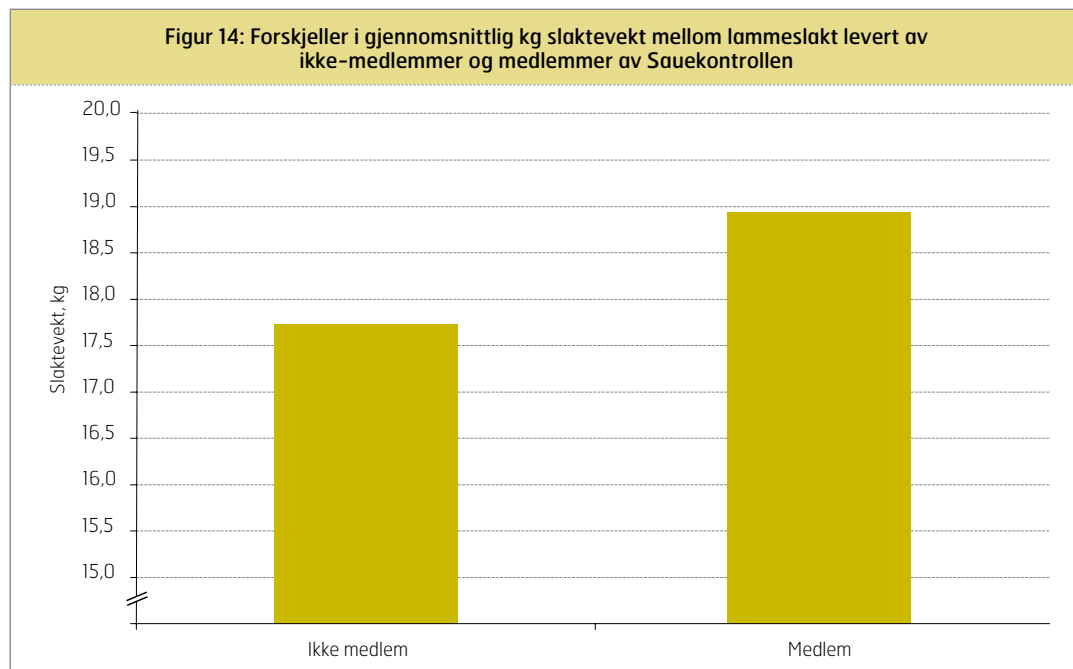
Tabell 10: Resultat per alder på lam				
Alder, dager	Tilvekst fødsel-slakt, g/d	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe
<100	180	13	R (8,2)	2+ (6)
101-120	153	20	R (8,3)	2+ (5,5)
121-130	140	20	R (8,2)	2 (5,4)
131-140	130	20	R (8,1)	2 (5,4)
141-150	120	20	R (7,9)	2 (5,4)
151-160	109	19	R (7,7)	2+ (5,4)
161-170	100	19	R (7,7)	2+ (5,5)
171-250	84	18	R- (7,4)	2+ (5,6)
>250	64	19	R- (7,3)	2+ (6)

Tabell 11: Resultater per kullstørrelse				
Burd vår	Tilvekst fødsel-slakt, g/d	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe
Einstaka	118	21	R (8,2)	2+ (5,8)
Tvilling	105	19	R (7,7)	2 (5,4)
Trilling	102	19	R (7,7)	2+ (5,5)
Firling	103	19	R (7,9)	2+ (5,6)
Kopplam	106	17	R (7,6)	2+ (5,7)

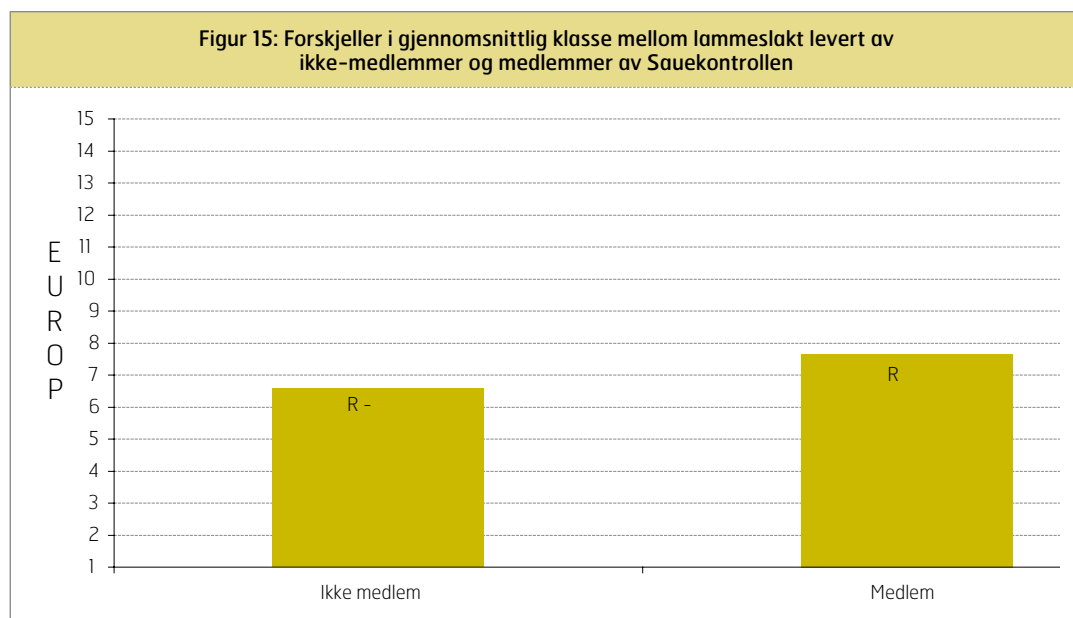
Tabell 12: Resultat per alder på søye uten kopplam				
Alder, år	Tilvekst fødsel-slakt, g/d	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe
1	99	18,7	R (7,9)	2+ (5,5)
2	105	19,2	R (7,9)	2 (5,4)
3	107	19,3	R (7,8)	2+ (5,5)
4	107	19,3	R (7,8)	2+ (5,5)
5	106	19,1	R (7,7)	2+ (5,6)
6	105	19,0	R (7,5)	2+ (5,5)
7->	100	18,5	R- (7,3)	2+ (5,5)

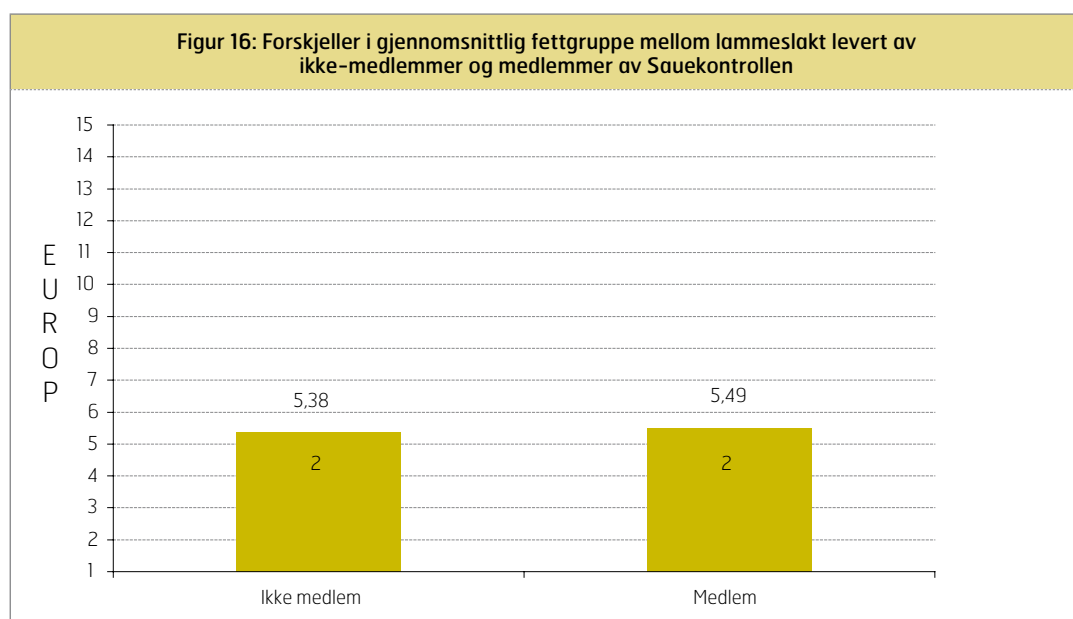
Figur 14 gjelder lammeslakt av alle raser. Datagrunnlaget for denne beregningen avviker noe fra den øvrige statistikken. Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

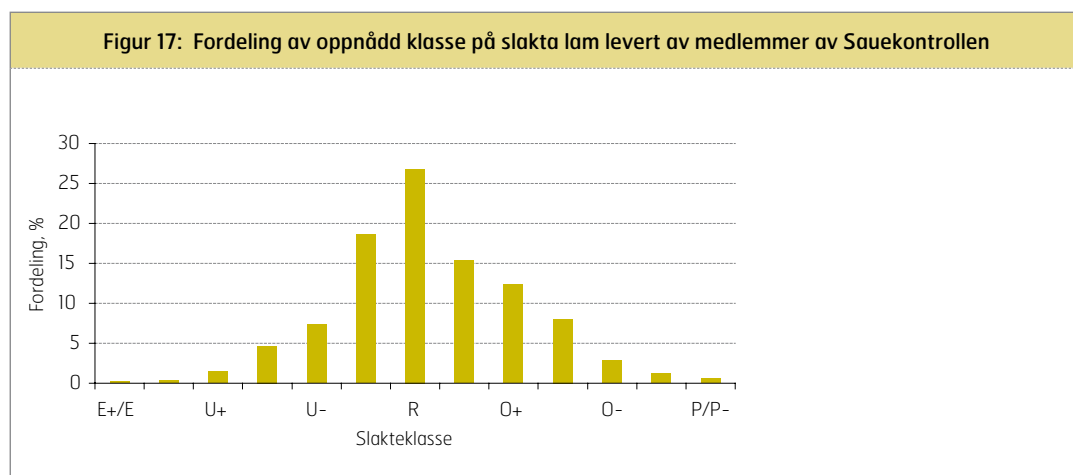
Figur 15 viser gjennomsnittlig klasse hos lammeslakt levert av medlemmer av Sauekontrollen sammenlignet med slakt levert av "Ikke-medlemmer". Gjelder lammeslakt av alle raser. Datagrunnlaget for denne beregningen avviker noe fra den øvrige statistikken.

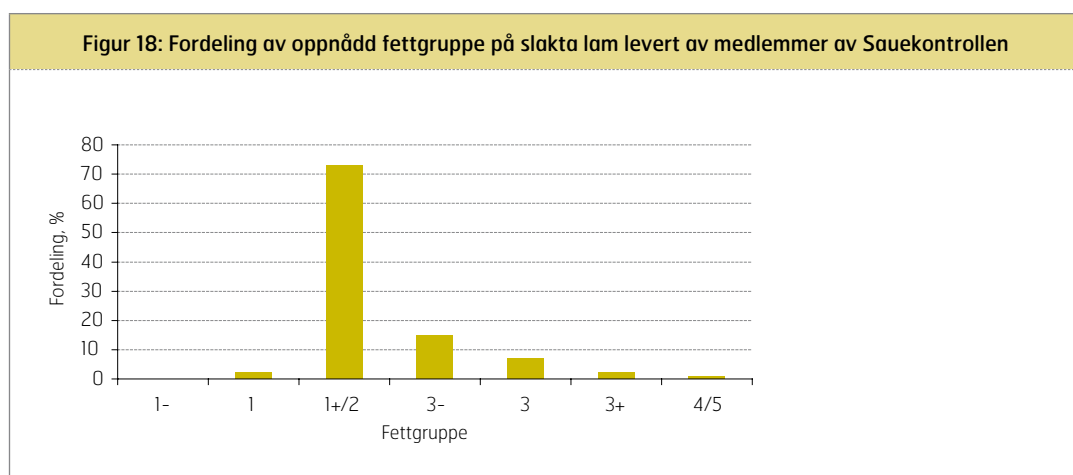
Figur 16 viser gjennomsnittlig fettgruppe hos slakt levert av medlemmer av Sauekontrollen til sammenligning med "Ikke-medlemmer". Gjelder lammeslakt av alle raser. Datagrunnlaget for denne beregningen avviker noe fra den øvrige statistikken.

Figur 17 gjelder lammeslakt av alle raser, født og slaktet i 2007.

Figur 18 gjelder lammeslakt av alle raser, født og slaktet i 2007.

1) Gjennomsnittlig slakteklasse også oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

2) Gruppen Spælsau består av både Kvit og Farga Spæl

3) Rasene Dala, Rygja og Steigar er slått sammen med Norsk Kvit Sau, da det ligger inne en del dyr med feilregistrert rase. Sjekk kodinga på dine dyr!

Tabell 13: Klassifiseringsresultater oppgitt per rase				
RASE	Antall slakt	Slaktevekt, kg	Klasse ¹⁾	Fettgruppe ¹⁾
Sjeviot	4 375	17,2	R- (7,3)	2+ (5,6)
Spælsau ²⁾	43 557	17,8	O+ (6,3)	2 (5,3)
Oxforddown	104	18,6	O+ (7,2)	2+ (5,7)
Suffolk	1 013	17,6	R- (7,1)	2+ (5,9)
Merino	219	16,9	O+ (5,7)	2 (5,2)
Svartfjes	52	16,1	O+ (5,8)	2+ (5,9)
Norsk Kvit Sau ³⁾	286 073	19,2	R (8,0)	2+ (5,5)
Texel	4 038	19,4	R+ (9,2)	2+ (5,7)
Norsk pelssau	3 097	17,8	O+ (6,1)	2+ (5,5)
Finsk landrase	35	17,7	R- (7,5)	2 (5,1)
Gammelnorsk sau	312	12,4	O (4,8)	2 (5,4)
Gammelnorsk spæl	1 076	15,0	O (5,1)	2+ (5,6)
Grå trønder	94	17,7	R- (6,5)	2 (4,8)
Fuglestadbroket	270	17,0	R- (6,8)	2+ (6,1)
Blæset	489	17,9	R- (6,7)	2+ (5,9)
Nor-X	1 160	19,8	R+ (9,4)	2 (5,4)

HELSEOPPLYSNINGER I SAUEKONTROLLEN

HELSEOPPLYSNINGER I SAUEKONTROLLEN

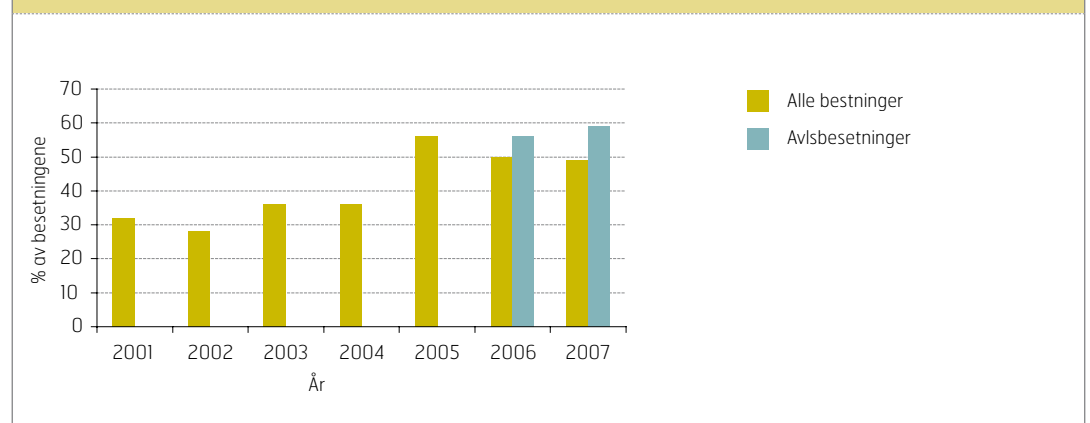
Ved hjelp av innrapporterte helsedata i Sauekontrollen er det mulig å danne seg et bilde av hva som er de viktigste sjukdommene i norsk sauehold. Helsedata kan også gi oss kunnskap om hvilke dyr som har spesiell høy risiko for enkelte sjukdommer, og dermed gjøre det lettere å sette inn målretta tiltak og drive et effektivt forebyggende helsearbeid. Helsedata danner også grunnlaget for prioriteringer næringa selv foretar når det gjelder forskning på sjukdom hos sau. Andelen av medlemmene i Sauekontrollen som rapporterer inn helsedata ligger nå på rundt 50 %. Fordi antallet dyr er stort, gir det oss gode muligheter for å kartlegge bakenforliggende faktorer for sjukdom. Eksempler på dette er alder, rase, kjønn, lammetall, vekt, tidspunkt i forhold til lamming og lignende.

For avlsbesetninger er det obligatorisk å innrapportere helseopplysninger. Andelen avlsbesetninger som rapporterer helsedata ligger kun på 59 %. Det begrenser muligheten til å undersøke om og i hvor stor grad en sjukdom er arvelig, og det begrenser muligheten til å velge avlsdyr som er fri for eventuelle arvelige lidelser. Men andelen avlsbesetninger som rapporterer helsedata, viser gledelig nok en økende tendens.

For å få mest og best mulig kunnskap om helse og sjukdom hos norsk sau er det viktig at flest mulig besetninger rapporterer helsehendelser. Det er et mål for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau å øke innrapporteringen av helsedata. Innrapporteringen var økende fram til 2005. I 2006 og 2007 har innrapporteringen av helsedata sunket igjen. Fortsatt fokus på dette er derfor viktig.

Figur 19 viser at andelen besetninger i Sauekontrollen som rapporterte inn helsehendelser var økende fram til 2005. Deretter har det vært en moderat nedgang. I 2007 var det 49 % av alle besetningene i Sauekontrollen som rapporterte inn helsedata. 59 % av avlsbesetningene rapporterte inn helsedata i 2007.

Figur 19: Innrapportering av helsehendelser

I forhold til 2003 har andelen besetninger som rapporterer helsedata økt. Endringene i antall sjukdomsregistreringer gjenspeiler nok derfor økt innrapportering, heller enn økt sjukdomsforekomst. Det er imidlertid fortsatt kun ca halvparten av medlemmene som rapporterer helseopplysninger til Sauekontrollen.

Tabell 14: Utvikling i innrapporterte helseopplysninger i Sauekontrollen i perioden 2003 -2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Totalt antall sjukdomsregistreringer	11 903	12 741	22 667	17 975	16304
Totalt antall forebyggende behandlinger	47 172	75 189	141 019	94 034	124 224
Antall søyer i Sauekontrollen	307 434	309 573	303 058	291 905	282 142
Antall besetninger med opplysninger	1 646	1 594	2 310	1 981	1 869
Antall besetninger totalt	4 600	4 402	4 140	3 935	3 838
Andel besetninger som registrerte helseopplysninger (%)	36	36	56	50	49

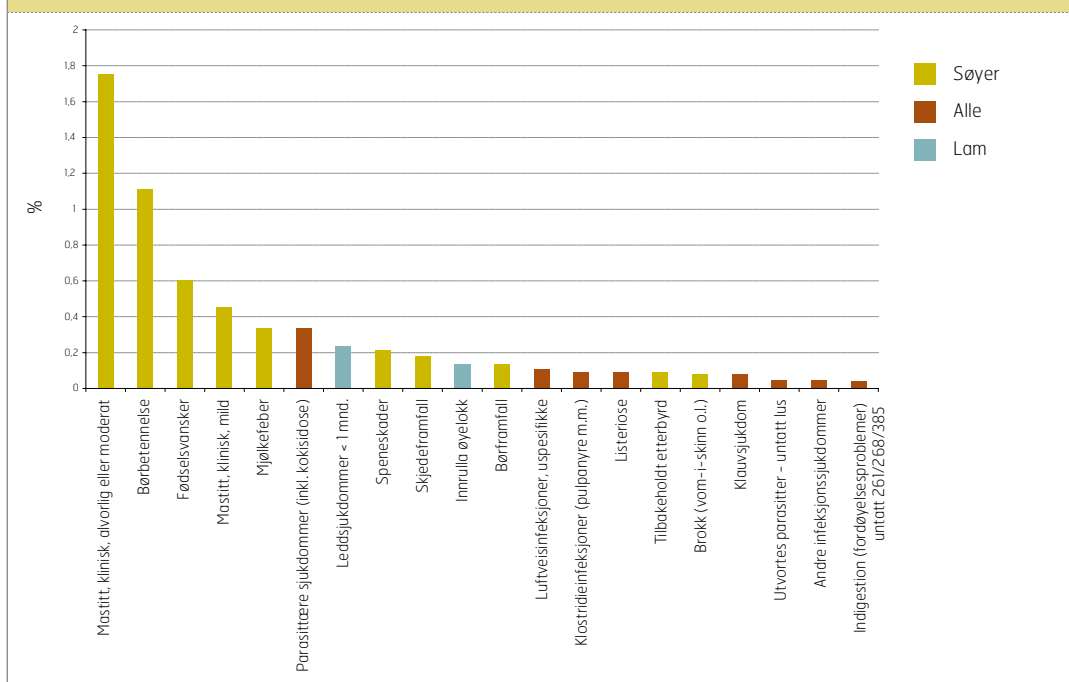
Tabell 15: Innrapportering av helseopplysninger fra avlsbesetninger

	2006	2007
Antall avlsbesetninger med helseopplysninger i Sauekontrollen	1 102	1068
Antall avlsbesetninger i Sauekontrollen	1 960	1818
Andel avlsbesetninger som registrerer helse (%)	56	59

Tabell 15 viser antall og andel avlsbesetninger som rapporterte helseopplysninger til Sauekontrollen i 2007.

Prosentandelen er beregnet som antall sjukdomstilfeller i forhold til det totale antall dyr i besetningene som rapporterte inn helseopplysninger (risikopopulasjonen: 174 362 søyer og 287 937 lam, totalt 462 299 søyer og lam). Mastitt(jurbetennelse) er den hyppigst rapporterte sjukdommen hos voksne søyer, mens leddsjukdommer er den hyppigst rapporterte sjukdommen hos lam.

Figur 20: De hyppigst rapporterte sjukdommene i Sauekontrollen i 2007

1) Oppgitt som % andel av alle søyer i de besetningene som registrerer sjukdom (totalt 174 362 søyer).

Tabell 16: De hyppigst rapporterte sjukdommene i Sauekontrollen i 2007 hos søyer

Sjukdom	% ¹⁾	
	2006	2007
Mastitt, klinisk, alvorlig eller moderat	2,1	1,7
Børbetennelse	1,1	1,1
Fødselsvansker	0,6	0,6
Mastitt, klinisk, mild	0,5	0,5
Mjølkefeber	0,3	0,3
Listeriose	0,3	0,2
Speneskader	0,2	0,2
Skjedeframfall	0,2	0,2

1) Oppgitt som % av alle lam i de besetningene som registrerer sjukdom (287 937 lam).

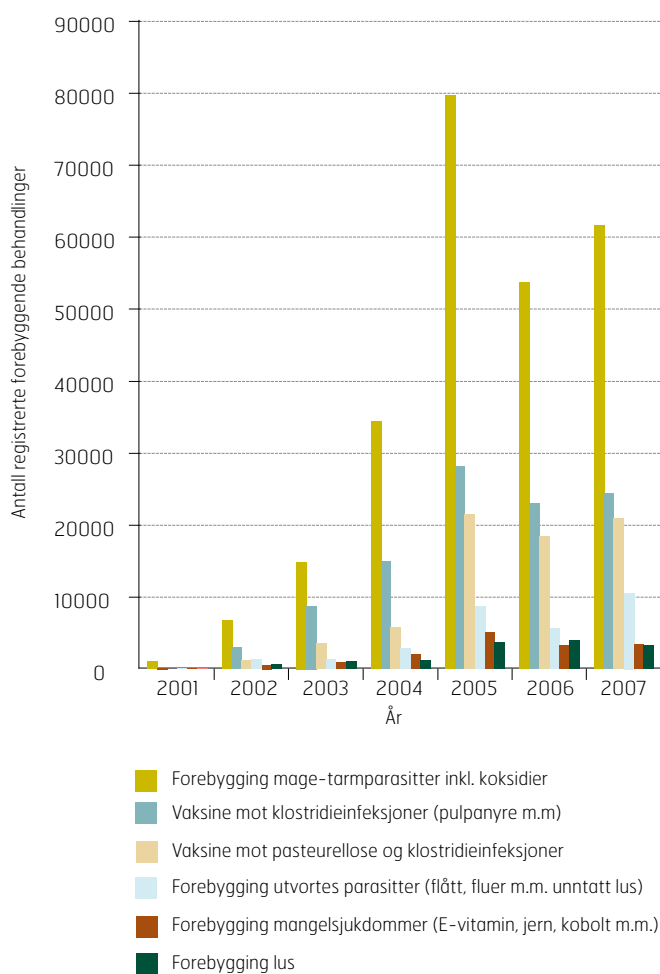
Tabell 17: De hyppigst rapporterte sjukdommene i Sauekontrollen i 2007 hos lam

Sjukdom	% ¹⁾	
	2006	2007
Parasittære sjukdommer	0,4	0,5
Leddsjukdommer < 1 mnd	0,3	0,2
Innrullet øyelokk	0,1	0,1
Klauesjukdom	0,1	0,1
Luftveisinfeksjoner	0,1	0,1
Utvortes parasitter	0,03	0,05
Mage-/tarmbetennelse < 7 dager	0,3	0,04
Mage-/tarmbetennelser > 7 dager	0,02	0,04
Munnkurv	0,04	0,03

Figur 21 viser de hyppigst rapporterte forebyggende behandlingene i Sauekontrollen i 2007. Det ble totalt registrert 124 224 forebyggende behandlinger (41 203 behandlinger av lam, og 83 029 behandlinger av søyer).

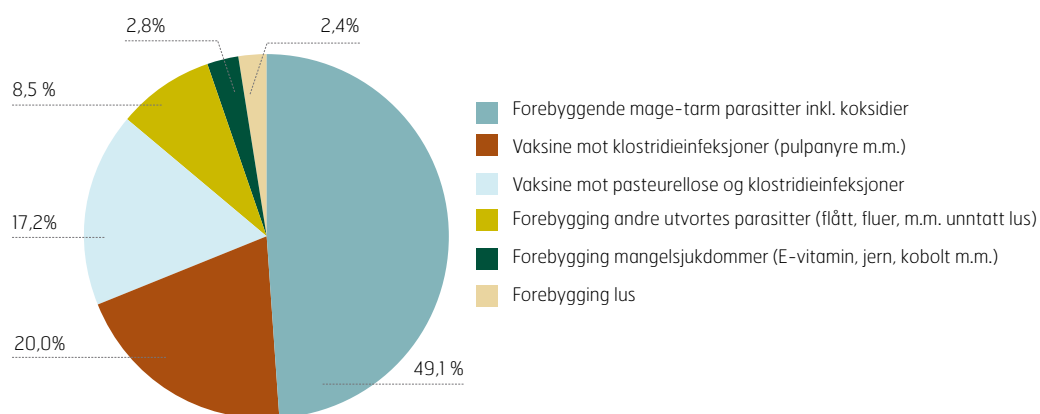
Vi vet at forebyggende behandling som vaksinerings, utføres hyppigere enn det som rapporteres. Tallene gir imidlertid et bilde av hvilke forebyggende behandlinger som er mest vanlig å bruke. Innrapporteringen har økt siden 2000 og hadde en topp i 2005. Nedgangen i 2006 og 2007 antas å skyldes endret fokus på innrapportering og ikke endringer i omfanget av forebyggende tiltak.

Figur 21. De hyppigst rapporterte forebyggende behandlingene i Sauekontrollen i 2007

Figur 22 viser prosentvis fordeling av de mest vanlige forebyggende behandlingene på søyer og lam i besetninger som rapporterte helse-data i Sauekontrollen, 2007.

Figur 22. Fordeling av de mest vanlige forebyggende behandlingene

FØDSELSVANSKER OG FØDSELSHJELP

I denne årsmeldingen har vi sett nærmere på opplysninger om fødselshjelp i Sauekontrollen.

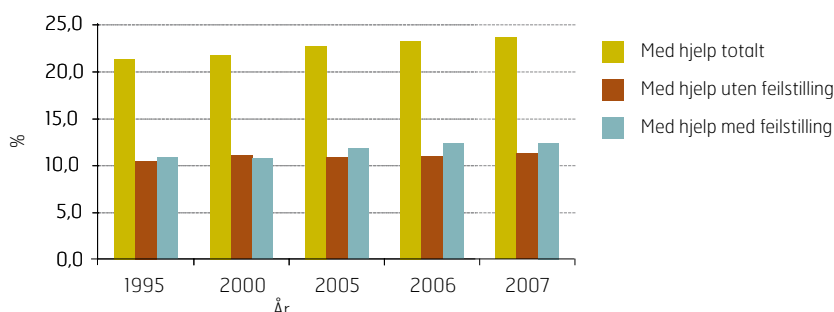
Fødselsvansker er en viktig årsak til død- og svakfødte lam. Det er en velferdsmessig utfordring både for søyer og lam, og er i tillegg tidkrevende for bonden. Kunnskap om hvilke dyr som har størst behov for fødselshjelp kan bidra til en mer målretta innsats mot risikodyr. Figurene

nedenfor viser at andelen lamminger der det er utført fødselshjelp, er svakt stigende. Videre at sannsynligheten for feilstilling øker med økende lammetall og alder, og at åringene har høyest forekomst av fødselshjelp uten feilstilling.

Figurene er basert på opplysninger fra ca 190 000 lamminger i Sauekontrollen i 2007.

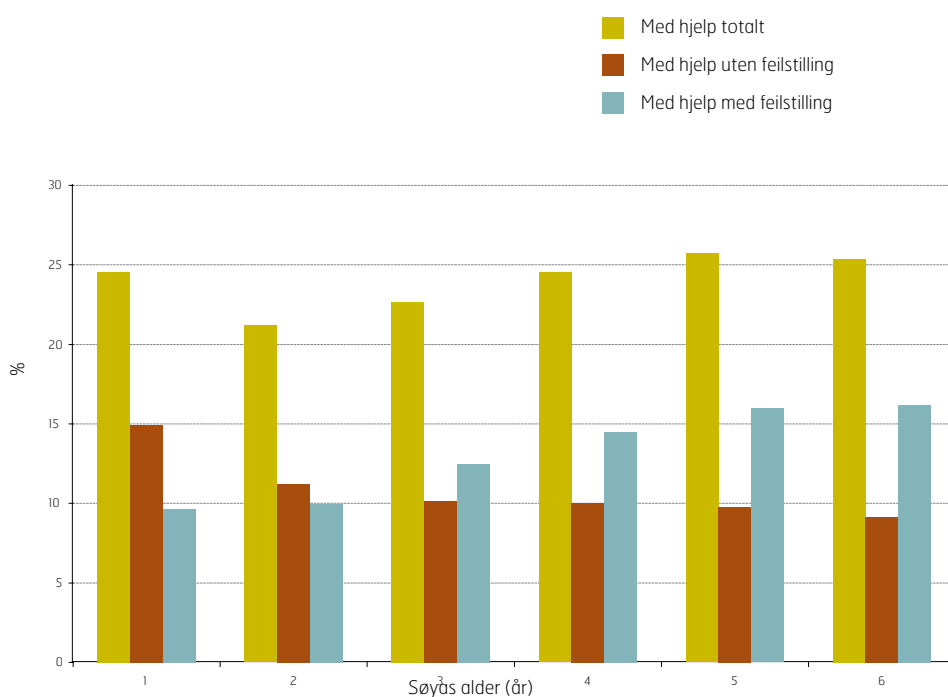
Figur 23 viser andel av alle lamminger der det er rapportert utført fødselshjelp, i årene 1995 – 2007. Andelen er svakt økende, og i 2007 ble det gitt fødselshjelp ved ca 24 % av alle lamminger. Det ser ut for at fødselshjelp med feilstillinger står for mesteparten av økningen fra 1995 til 2007.

Figur 23. Fødselshjelp

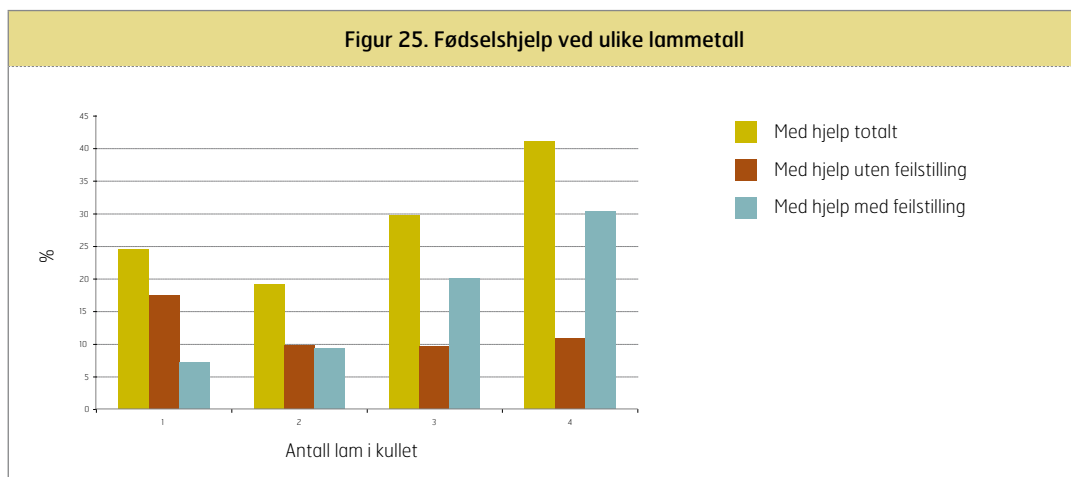

Figur 24 viser forekomst av fødselshjelp hos søyer ved ulik alder. Åringer samt søyer fra 4 år og oppover har oftest behov for fødselshjelp. Åringene har ofte kun ett foster og de har relativt ofte behov for fødselshjelp uten at det foreligger feilstillinger. Det antas å i stor grad skyldes at lammet er relativt stort i forhold til søya, og at fødselen derfor blir vanskelig. Hos de eldre søyene er feilstillinger mer vanlig, her spiller sannsynligvis høye lammetall en rolle, se også figur 25 om fødselshjelp ved ulike kullstørrelser.

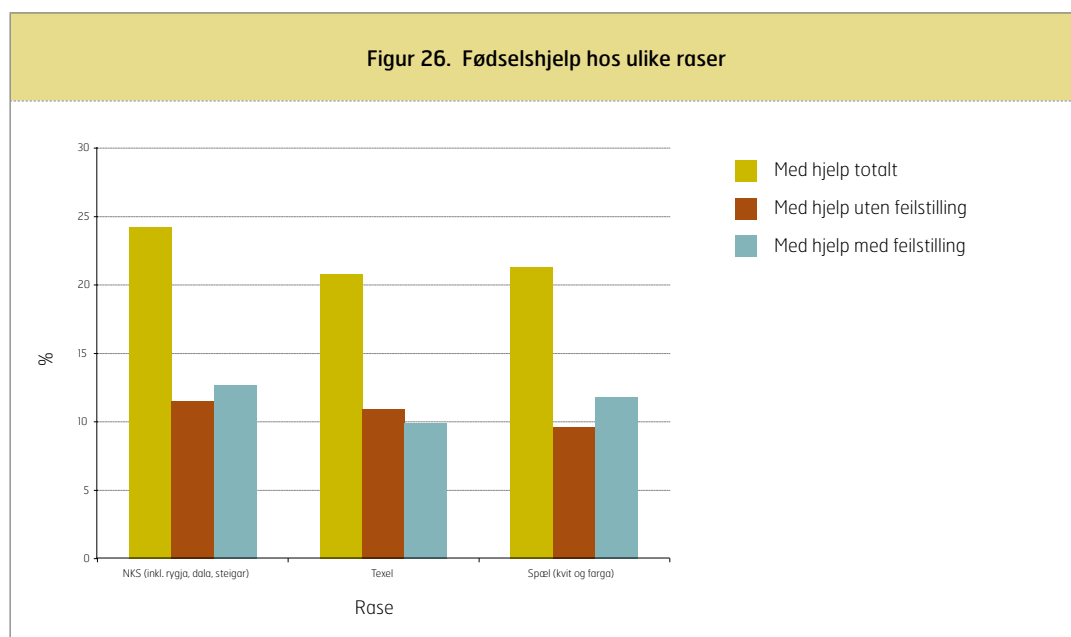
Figur 24. Fødselshjelp ved ulik alder på søya

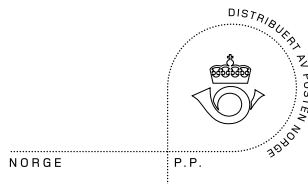

Figur 25 viser forekomst av fødselshjelp hos søyer ved ulikt lammetall. Andelen søyer som har behov for fødselshjelp er lavest blant tvillingmødre. Andelen fødselshjelp med feilstilling øker med økende lammetall. Søyer med ett lam er imidlertid overrepresentert når det gjelder fødselshjelp uten feilstilling, noe som antas å skyldes relativt store foster, sett i forhold til størrelsen på søya. Se også figur 24 om forekomst av fødselshjelp hos søyer i ulik alder.

Figur 26 viser forekomst av fødselshjelp hos søyer av rasene Norsk Kvit Sau (NKS), texel og spælsau, rapportert i Sauekontrollen i 2007. Basert på 163 159 lamminger hos NKS, 2 821 lamminger hos texel og 26 978 lamminger hos spælsau.

Sauekontrollen

Sauekontrollen er den landsomfattende husdyrkontrollen for sau. Kontrollen er åpen for alle saueholdere i Norge. Medlemskapet organiseres via slakteriene, mens Animalia har den sentrale administrasjonen.

Sauekontrollen Web er et nettbasert registreringsverktøy som er tilgjengelig for alle medlemmer i Sauekontrollen. Du kan velge å registrere besetningsopplysninger selv direkte i Sauekontrollen Web, registrere i PC program eller la rådgiver registrere for deg. Alt du trenger er en PC med internettilgang.

Som medlem i Sauekontrollen får du:

- Enklere registrering som krever mindre arbeid
- Automatisk overføring av slaktedata og avlsindekser
- Nyttige rapporter og noteringslister
- God oversikt over din besetning

For mer info se www.animalia.no/sauekontrollen

www.animalia.no